

INF 1000 – høsten 2011

Uke 4: 13. september

Grunnkurs i Objektorientert Programmering
Institutt for Informatikk
Universitetet i Oslo

Siri Moe Jensen og Arne Maus

1

Innhold – uke 4

- Repetisjon m/ utvidelser: Arrayer
 - representasjon av array: arrayreferanse (peker) og arrayobjekt
 - initialisering av arrayer
- Flerdimensjonale arrayer
- Metoder
 - En ny programstruktur
 - deklarasjon og kall
 - returverdier og parametere

Mål for uke 4:

* Java: Flerdimensjonale arrayer, metoder (Kap. 5.7, 7.1-7.7)

* Programmering: Designe og skrive programmer med ny struktur inkl. metoder

2

Representasjon av array i Java

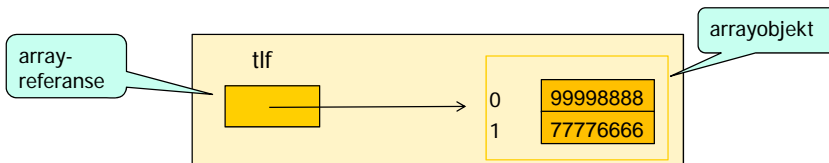
- En array er en rekke med variable av samme type, som aksesseres med arraynavn og indeks

```
int [] tlf = new int [2];  
tlf [0] = 99998888;  
tlf [1] = 77776666;
```

tlf	
0	99998888
1	77776666

forenklet tegning

- **Mer presist:** I Java representeres dette som en *arrayreferanse* til et *arrayobjekt*

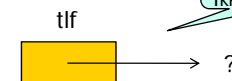

3

Deklarasjon av peker og opprettelse av arrayobjektet

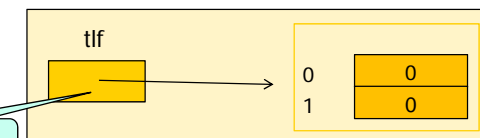
- Deklarasjon av arraypeker

```
int [] tlf;
```


- Arrayobjekt med angitt størrelse opprettes – og pekes på av tlf

```
int [] tlf = new int [2];
```


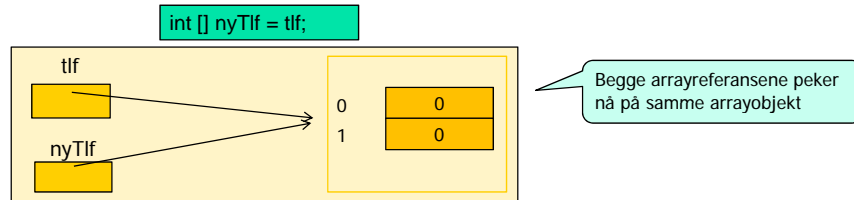
"new" oppretter arrayobjektet – og initialiserer m/ defaultverdier

arrayreferansen tlf har nå fått en verdi

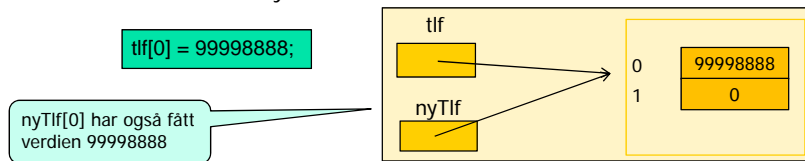
4

Kopiering av arrayreferanse

- Vi setter en ny arrayreferanse lik den vi har

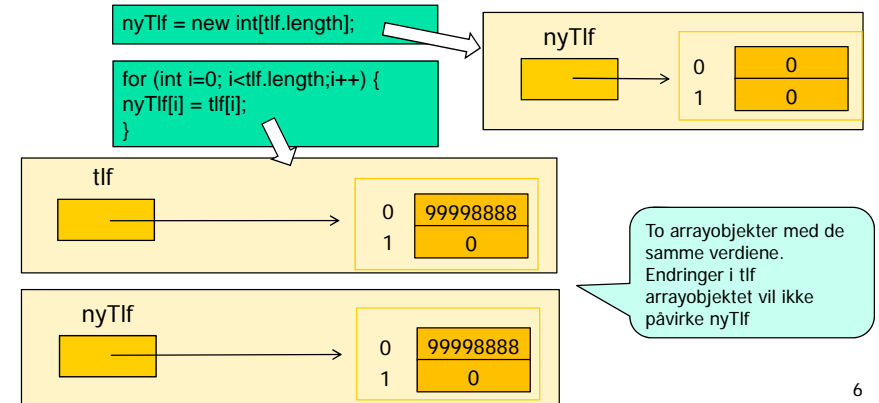

- Hvis vi nå endrer verdiene i arrayobjektet – vil endringene synes uansett hvilken arrayreferanse vi leser av

Kopiering av array

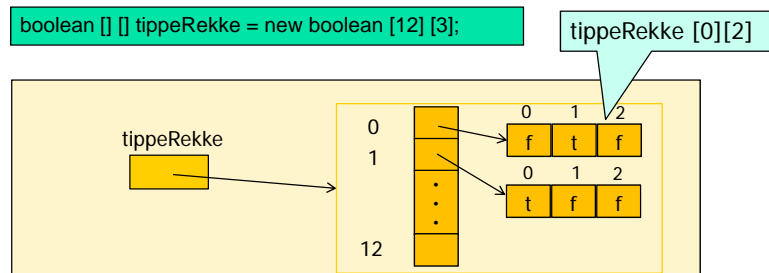
- Skal vi ha en egen kopi av alle plassene i arrayen må vi sette av ny plass med new, og kopiere en og en verdi, f eks. i en for-løkke

6

Flerdimensjonal array

- Dersom vi ønsker å representere en todimensjonal tabell av verdier *av samme type* kan vi deklarere en todimensjonal array

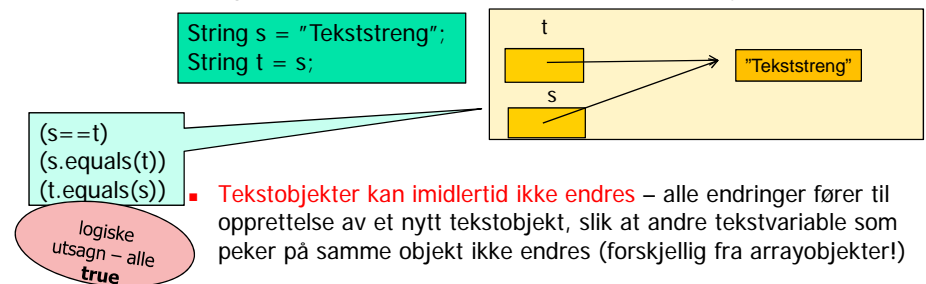
- Dette kan generaliseres for N dimensjoner – her 3:

```
boolean [] [] [] tippeKupong = new boolean [10][12] [3];
```

7

Kopiering og testing av String-verdier

- String-variable er referanser (pekere) til tekstobjekter

- Uttrykket (s==t) er bare true dersom de peker på den *samme* tekststrengen. Skal vi teste på om to tekststrenger er *like* (men ikke nødvendigvis den samme) må vi bruke (s.equals(t))

8

Metoder – hvorfor?

- Ofte har vi bruk for å utføre (omtrent) samme instruksjoner flere steder i et program, eller i mange programmer. Gjenbruk
 - reduserer størrelsen på programmet
 - bedrer oversikten
 - forenkler vedlikeholdet
 - gir færre feil
- Da er det nyttig å kunne samle en eller flere instruksjoner med et selvvalgt navn, som så kan benyttes en eller flere ganger i programmet vårt

9

Metoder - eksempler

- Vi har brukt en del metoder allerede, for eksempel

```
System.out.println(" * ");
double d = tastatur.inDouble();
String s = tastatur.inWord();
int i = (int) Math.round(d);
```

- Også main() er en metode:

```
public static void main(String[] args) {
.....
}
```

- Vi skal nå se nærmere på hva metoder egentlig er, hvordan de brukes og hvordan vi kan lage våre egne metoder.

10

Metoder

- En metode er en navngitt blokk med instruksjoner (programsetninger) som vi får utført ved å angi metodens navn
- Den *deklarerer* inne i en klasse, og kan senere *kalles på* hver gang vi ønsker den utført
- Eksempel på deklarasjon:

metodens type (hvis returverdi)

```
void skrivPyramide() {
    System.out.println(" * ");
    System.out.println(" *** ");
    System.out.println("*****");
}
```

metodens navn

- Bruk av (kall på) metoden:

```
skrivPyramide(); // Her utføres setningen i metoden
```

11

Objektorientert programmering

Snartur innom konsepter

- Programmeringsspråk er designet etter ulike "paradigmer" eller hovedprinsipper.
- Java er et *objektorientert* språk (andre typer er imperative eller funksjonelle)
- Det betyr at språket spesielt støtter programmereren i å tenke på det som skal beskrives og bearbeides i form av *objekter* – som har både egenskaper (*variable*) og handlinger (programsetninger samlet i *metoder*) knyttet til seg.
- Hvilke *variable* og metoder som hører til et objekt bestemmes av hvilken *klasse* objektet tilhører – en klasse beskriver et mønster for en type objekter.
- Viktige egenskaper ved objektorienterte programmer er muligheten til å *skjule detaljer* som ikke er vesentlig for omgivelsene (vi velger selv hva som skal synes og brukes fra utsiden av en klasse) og å *gruppere* *variable* og metoder som hører sammen.

Dette kommer vi tilbake til...

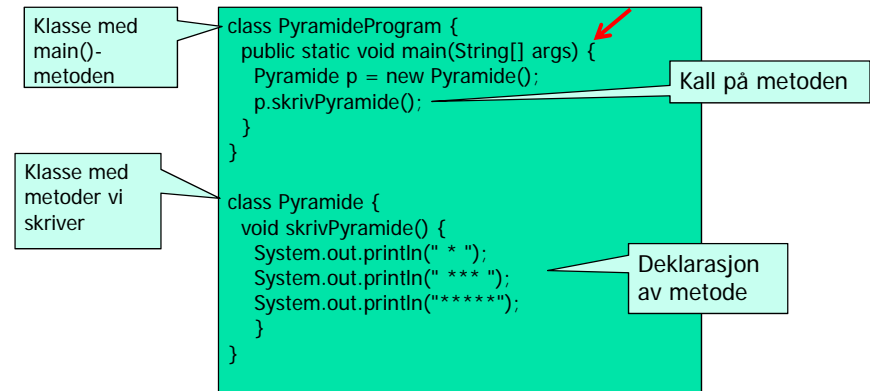
Programstruktur med metoder

- Alle Java-programmer består av en eller flere klasser, med en eller flere metoder. Metoder deklarerer inne i klasser.
- Hittil har programmene våre bestått av én klasse med metoden `main()` i. Klassen har samme navn som filen, og `main()` – som er der utføring av programmet starter og slutter - er den eneste metoden vi har skrevet, med all funksjonalitet i seg.
- Dere vil senere lære å skrive programmer med mange klasser og metoder – først skal vi imidlertid konsentrere oss om å lære deklarasjoner og bruk av metoder i en enkel, standard programstruktur
 - En klasse med `main()`-metoden, der program-utførelsen starter og avsluttes
 - En klasse med datastruktur, og metoder som bearbeider denne

13

Enkel programstruktur med metoder

- Foreløpig vil vi benytte følgende mal for programmer med metoder (her et program fra filen `PyramideProgram.java`)

14

Metode med returverdi

- Ofte ønsker vi at resultatet fra en metode skal kunne brukes videre i resten av programmet, som for eksempel:

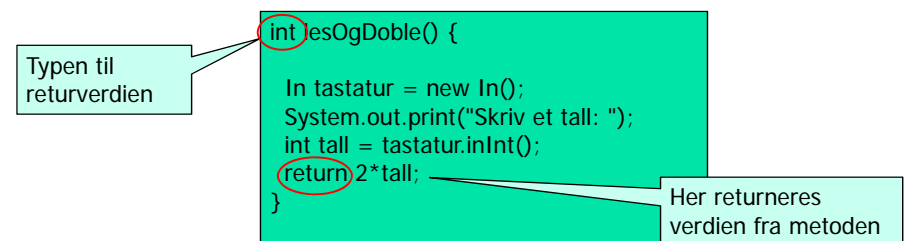
```
In tastatur = new In();
int k = tastatur.inInt();
```

- Her `inInt()` en metode i klassen `In`, som vi får tilgang til via pekervariabelen `tastatur`.
- Metoden `inInt()` returnerer et heltall (en `int`).
- Dette heltallet tar vi vare på i variabelen `k`.

15

Deklarasjon av metode med returverdi

- Her er en metode som leser et heltall og returnerer det dobbelte:

- Metoder som ikke returnerer noen verdi deklarerer med typen `void`.

16

Metode med returverdi: Eksempel

- Metoden `inInt()` leser inn et vilkårlig heltall. Noen ganger ønsker vi å sikre oss at vi får et **positivt** heltall. Vi kan da lage en egen metode for dette:

```
int lesPositivtHeltall() {  
    In tastatur = new In();  
    int tall;  
    do {  
        System.out.print ("Gi et positivt tall: ");  
        tall = tastatur.inInt();  
    } while (tall <= 0);  
  
    return tall;  
}
```

Deklarasjon av metoden

17

Eks: Program med bruk av metode med returverdi

```
import easyIO.*;  
class TestPosTall {  
    public static void main(String[] args) {  
        PosTall pt = new PosTall();  
  
        int i = pt.lesPositivtHeltall();  
        System.out.println(i + " er et positivt heltall");  
    }  
}  
class PosTall {  
    int lesPositivtHeltall() {  
        In tastatur = new In();  
        int tall;  
        do {  
            System.out.print("Gi et positivt tall: ");  
            tall = tastatur.inInt();  
        } while (tall <= 0);  
        return tall;  
    }  
}
```

18

Metoder med parametere

- Ofte ønsker vi at samme metode skal kunne brukes for litt ulike input-verdier, f. eks:

```
System.out.println(" * ");  
System.out.println("Hei verden");
```

- Her er `println()` en metode som tar en tekst som input (**parameter**)
- Metoden gjør det samme uansett hvilken String-verdi vi kaller med: Skriver den ut på skjermen

19

Eks: Metode med parameter

- Parameteren avgjør antall linjer i "pyramiden":

```
class PyramideProgram {  
    public static void main(String[] args) {  
        Pyramide p = new Pyramide();  
        p.skrivPyramide(4);  
    }  
}  
class Pyramide {  
    void skrivPyramide(int antall) {  
  
        for (int i = 1; i<=antall; i++) {  
            for (int j = 1; j<=i; j++) {  
                System.out.print("*");  
            }  
            System.out.println ();  
        }  
    }  
}
```

parameter angis med type og navn som skal benyttes inni metoden

20

Metode med parameter og returverdi

```
import easyIO.*;
class TestPosTall {
    public static void main(String[] args) {
        PosTall pt = new PosTall();
        int i = pt.lesPositivtHeltall();
        System.out.println(i + " er et positivt heltall");
    }
}
class PosTall {
    int lesPositivtHeltall() {
        In tastatur = new In();
        int tall;
        do {
            System.out.print("Gi et positivt tall: ");
            tall = tastatur.inInt();
        } while (tall <= 0);
        return tall;
    }
}
```

21

Eks: Gangetabell-metode

- Metode som skriver ut n-gangen fra 1 til 10

```
void gangeTabell(int n) {
    for (int i = 1; i <= 10; i++) {
        System.out.println(i * n);
    }
}
```

n

2

- Eksempler på kall på metoden

```
gangeTabell(2);
gangeTabell(15);
```

n

15

22

Eks: Bruk av gangetabell-metode

```
import easyIO.*;
class GangeProgram {
    public static void main(String[] args) {
        In tastatur = new In();
        Utregning utr = new Utregning();
        System.out.print("Hvilken gangetabell vil du skrive? ");
        int tall = tastatur.inInt();
        utr.gangeTabell(tall);
    }
}
class Utregning {
    void gangeTabell(int n) {
        for (int i = 1; i <= 10; i++) {
            System.out.println(i * n);
        }
    }
}
```

23

Eksempel med flere parametre

- Vi kan utvide gangeTabell-metoden med en parameter som angir hvor mye av tabellen som skal skrives:

```
void gangeTabell(int n, int slutt) {
    for (int i = 1; i <= slutt; i++) {
        System.out.println(i * n);
    }
}
```

- Eksempel på kall på metoden:

```
gangeTabell(2, 20);
gangeTabell(15, 10);
```

24

Oppgave

- Skriv et program som deklarerer og bruker denne metoden.
- Initialiser arrayen selv – skriv ut summen.

```
double finnSum (double[] x) {  
    double sum = 0.0;  
    for (int i=0; i<x.length; i++) {  
        sum += x[i];  
    }  
    return sum;  
}
```

25

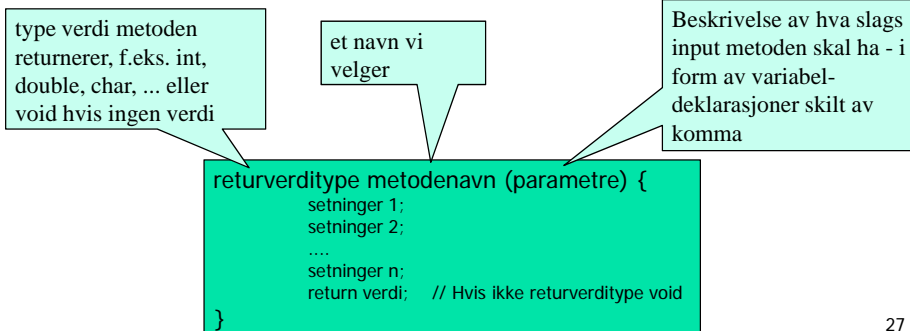
Oppgave - løsningsforslag

```
class TestMetode {  
    public static void main (String [] args) {  
        double [] a = {1.3, 2.0, 7.5, 10};  
  
        MetodeKlasse mk = new MetodeKlasse ();  
        double total = mk.finnSum(a);  
        System.out.println ("Returverdi = " + total);  
    }  
}  
  
class MetodeKlasse {  
    double finnSum(double[] x) {  
        double sum = 0.0;  
        for (int i=0; i<x.length; i++) {  
            sum += x[i];  
        }  
        return sum;  
    }  
}
```

26

Oppsummering metoder: Deklarasjon

- Java-programmene så langt i kurset består av to klasser, startklassen med main og en annen klasse hvor det kan det befinne seg en eller flere metoder.
- De metodene vi ser på så langt i kurset har følgende form:

27

Oppsummering metoder: Kall

- Når vi benytter en metode sier vi at vi *kaller på* metoden
- Kall på metode uten parametere – eks:
- Kall på metode med parametere – eks:
- Kall på metode med parameter som returnerer en verdi – eks:

```
minMetode();
```

```
minMetode2 (2, "Hei!");
```

```
int i = minMetode3 (10);
```

28

Parametre og argumenter

```
class MittProgram {
    public static void main(String[] args) {
        Kalkulator k = new Kalkulator();
        double pris = 100.0;
        double nyPris = k.trekkFraRabatt(pris);
        System.out.println("Utsalgpris: " + nyPris);
    }
}
class Kalkulator {
    double trekkFraRabatt(double x) {
        return x * 0.8;
    }
}
```

Argument

Parameter

- Merk: argumenter til metodekallet kalles også for *aktuelle parametre* mens parametre i deklarasjonen da kalles *formelle parametre*.

29

Parametre og argumenter

- Parametre
 - Deklareres mellom parentesene i toppen (= den første linjen) av metode-deklarasjonen. De er "vanlige variable" som bare eksisterer inne i metoden og så lenge denne eksekverer.
- Argumenter
 - Verdier som oppgis mellom parentesene når vi kaller på en metode.
 - Antall argumenter må samsvare med antall parametre i metoden
 - Argumentenes datatyper må samsvare med datatypen til tilsvarende parameter.

30